

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	B. Mellema	Datum	18 maart 2025
E-mail	b.mellema@utrecht.nl	Kenmerk	30208130
Type brief	Voortgangsbrief	Onderwerp	Stand van zaken beheer van bomen
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over een aantal onderwerpen rond het beheer van bomen. We vinden bomen belangrijk en willen bomen zo gezond en veilig mogelijk oud laten worden. Goed beheer is hiervoor essentieel. Het beheer voeren we uit conform het Bomenbeleid en de normen uit het Handboek Bomen. We laten bomen zo lang mogelijk staan en als we moeten kappen, informeren we tijdig de bewoners. Bij de aanplant van nieuwe bomen kiezen voor een divers assortiment. Hierbij gaan we zoveel als mogelijk gaan voor inheems of andere ecologisch waardevolle soorten en kiezen waar mogelijk voor lokaal geteelde bomen.

Naast een update over de inhaalslag boomveiligheidscontroles en informatie over ziekten en plagen, gaan we in op het beheerplan bomen, de bomencamping en ecologie en veteranenbomen.

Reguliere boomveiligheidscontroles

Met de [Raadsbrief Inhaalslag boomveiligheidscontroles Utrecht](#) van 1 november 2023 informeerden wij u over de gewijzigde aanpak van de boomveiligheidscontrole en de opvolging van de benodigde maatregelen die daaruit voortkomen. In 2024 zijn de reguliere boomveiligheidscontroles volgens schema uitgevoerd. De daaruit volgende snoeimaatregelen worden volgens planning uitgevoerd.

Essentaksterfte

Bomen met essentaksterfte proberen we zo lang mogelijk te behouden. Daarom monitoren we de essen regelmatig om vast te stellen hoe erg de bomen zijn aangetast. De wijze waarop we monitoren en welke afwegingen we maken is beschreven in het [Plan van aanpak essentaksterfte](#). In 2024 zijn ongeveer 11.000 essen gemonitord op essentaksterfte volgens het landelijk gebruikte protocol voor opname van essentaksterfte. Uit de monitoring van 2024 is naar voren gekomen dat ongeveer 1.850 essen moeten worden gesnoeid en 366 gekapt. Het kappen en snoeien van deze essen gebeurt in de zomermaanden van 2025, omdat dan het blad aan de bomen zit en de ziekte goed zichtbaar is. We kunnen dan zien tot waar essen gesnoeid moeten worden en of de noodzaak om een es te kappen nog steeds aanwezig is of volstaan kan worden met snoei. De gekapte essen worden vervangen door

een nieuwe boom van een andere boomsoort, waarbij ecologische waarde een grote rol speelt bij de soortkeuze.

Eikenprocessierups

Net als afgelopen jaren, was de overlast door de eikenprocessierups in 2024 beperkt. Aan het begin van het seizoen hebben we, in tegenstelling tot 2023, 2500 in plaats van 5000 eiken gemonitord. Op basis van de bevindingen uit de monitoring van 2023 en de verwachte lage plaagdruk voor 2024, is het aantal te monitoren eiken teruggebracht. Het kleine aantal gevonden rupsennesten hebben we vervolgens verwijderd. Een tweede monitoringsronde was niet nodig.

Preventieve maatregelen: versterken biodiversiteit

De preventieve aanpak van de eikenprocessierups richt zich op natuurlijke bestrijding van de rups door de biodiversiteit te versterken en natuurlijke vijanden aan te trekken. Wildere vegetatie trekt verschillende insecten, waaronder een aantal natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups, en vogels die eikenprocessierupsen eten aan. In 2024 plantten we over meerdere locaties verspreid in totaal 125.000 bloembollen aan. Deze bollen zijn 100% SKAL-gecertificeerd, dus biologisch. Daarnaast is er dit jaar voor het eerst biologisch zaad van stinzenplanten gezaaid, omdat de bollen niet in de biologische variant beschikbaar waren. In het Máximapark vervullen de stinzenplanten niet alleen een ecologische waarde, maar ook een cultuurhistorische waarde. Langs de Wolfgang Pauliweg is een wilgenbosje aangeplant om vogels aan te trekken in de buurt van zomereiken.

Iepziekte

Inenten

In 2024 hebben we een kleine 2.700 iepen ingeënt tegen iepziekte. Deze inenting is geen garantie dat de iepen niet ziek worden, maar helpt de bomen zichzelf beter te beschermen tegen iepziekte. We enten alleen iepen in die gevoelig zijn voor iepziekte en die op plekken staan waar besmetting makkelijk plaats kan vinden, zoals bomenlanen. Ook bijzonder waardevolle iepen die niet in een laan staan enten we in.

Bomen verwijderen

Als bomen aangetast zijn met iepziekte is het belangrijk om snel de aangetaste boom te kappen, om besmetting van andere iepen zoveel mogelijk te voorkomen. Afgelopen jaar hebben we ongeveer 50 iepen moeten verwijderen. Daarnaast hebben we een vergelijkbaar aantal zieke iepen (o.a. meerstammig opslag, zaailingen) in bosplantsoenen moeten verwijderen.

Duiveltjesiep

In 2024 werd de zogenaamde Duiveltjesiep achter het Centraal Museum slachtoffer van iepziekte. Door de hoge leeftijd van deze boom en de aanwezigheid van de bedreigde iepenbuisjeszwam op deze boom, is ervoor gekozen de boomstam niet te verwijderen, maar te laten staan. De kans op overbrengen van iepziekte door wortelcontact is op deze locatie klein. De boom is wel geheel van zijn bast ontdaan en de takken zijn eruit gehaald om de boom nog veilig te kunnen laten staan. Daarmee is de boom een waardevol monument geworden voor biodiversiteit.

Aanplant nieuwe bomen

Alle door iepziekte gekapte bomen vervangen we door een resistente iepensoort of door een andere boomsoort dan de iep.

Kastanjabloedingsziekte

De kastanjabloedingsziekte blijft zorgen voor het afsterven van paardenkastanjes in Utrecht. Het uitgangspunt is om bomen met kastanjabloedingsziekte zo lang mogelijk te handhaven.

Afgelopen jaar zijn nieuwe bomen geplant in de Professor Jordanlaan (Utrecht Oost), als vervanging voor de gekapte paardenkastanjes. De drie nieuwe soorten, waarmee we de paardenkastanjes vervangen in deze straat, zijn samen met bewoners uitgezocht.

Voor de Burgemeester Verderlaan (Leidsche Rijn) is een nieuwe, vervangende boomsoort, samen met bewoners uitgezocht. Dit jaar willen we daar nieuwe bomen in de nieuwe soort neerzetten als vervanging voor gekapte paardenkastanjes.

Toelichting op procedures vellen en herplant

In de vergadering van de Commissie MGOR over het Rekenkameronderzoek groenbeleid (19-09-2024), is toegezegd om het mogelijk versnellen van de procedures voor het vellen en vervangen van bomen te onderzoeken. Hierbij is gekeken naar het eventueel uitvoeren van een pilot hiervoor. De herplanttermijn is vastgelegd in gemeentelijk beleid en wordt binnen de bestaande kaders zorgvuldig afgewogen. Op dit moment zijn er geen realistische mogelijkheden om de procedures structureel te versnellen. In de praktijk worden de meeste kapvergunningen tijdig verleend. Daarnaast brengt het opzetten van een pilot juridische complexiteit met zich mee en om die reden is besloten om op dit moment geen pilot uit te voeren.

Veteraanbomen

In Utrecht hechten we veel waarde aan ecologie. Oudere bomen hebben in verhouding meer ecologische waarde dan jongere exemplaren. Het is dan ook van belang dat bestaande oude bomen duurzaam behouden worden, juist als deze op hoge leeftijd komen en de zogenaamde veterane fase ingaan. Veteraanbomen zijn een cruciaal onderdeel in de biodiversiteit, daarom willen we ze koesteren. Na het formuleren van een definitie voor veteraanbomen in Utrecht, brengen we onze veteraanbomen in beeld. Daarbij beoordelen we welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze bomen te behouden. De sleedoorn (*Prunus spinosa*) in het Majellapark is een mooi voorbeeld van een veteraanboom. Deze boom zakt scheef. Om de omgeving veilig te houden, plaatsten we een stut om de boom te ondersteunen. Zo kan deze bijzondere boom zo lang mogelijk behouden blijven.

Ecologische monumenten

Met het beheerkader over het laten staan van boomstammen van dode bomen zorgen we daarnaast voor meer staand dood hout in de stad. Vanuit het hout komen er voedingsstoffen terug in de natuur. Daarnaast kan het staande of liggende hout een schuilplaats of voedingsbron bieden voor verschillende dier- of insectensoorten. Als een stam van een dode boom op den duur staand niet meer kan worden gehandhaafd, kan het alsnog worden neergelegd om daar verder te vergaan. Door het plaatsen van communicatieborden op verschillende plekken in de stad informeren we bewoners over wat er zoal in of van dood hout kan leven.

Bomencamping

In het [Bomenbeleid Utrecht](#) is opgenomen dat bij onvermijdelijke kap de voorkeur uitgaat naar verplanten. In de [Raadsbrief Evaluatie bomenbeleid Utrecht](#) van 22 november 2021 hebben we laten weten dat dit nog niet voldoende functioneert. In de evaluatie is daarom aangegeven: "De vraag en het aanbod van verplantbare bomen willen we beter op elkaar aan laten sluiten door een bomendepot op te starten." Aan het Zwarte Woud in Lunetten, naast het bestaande afvalscheidingsstation, realiseerden we een tijdelijk bomendepot of 'bomencamping'. Hier kunnen bomen, die uit projecten verdwijnen en wachten op een nieuwe plek in de stad, maximaal twee jaar staan. In deze twee jaar

Burgemeester en wethouders

Datum 18 maart 2025
Ons kenmerk 30208130

worden de bomen verzorgd door medewerkers van Stadsbedrijven. Het terrein van circa 2000 m2 is eigendom van de Gemeente Utrecht en beschikbaar voor een periode van tien jaar. Na deze periode wordt het terrein ontwikkeld.

Recent zijn de eerste achttien bomen op de bomencamping gezet. Momenteel werken we aan een vraag- en aanbodsysteem. In principe komen de bomen die op de bomencamping worden geplaatst weer terug in het project waar ze vandaan komen. Als dat niet lukt wordt via het vraag- en aanbodsysteem gezocht naar een project waar de bomen wel een plek kunnen krijgen. Mocht dat binnen twee jaar ook niet lukken dan wordt de boom herplant op een locatie waar een boom van de gemeentelijke vellijst is gekapt.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,